

جایگاه درمان ناباروری در گردشگری سلامت

فریده مصطفی زاده،* صابر قرآن نویس،** فیروزه اسدزاده منیر،*** فریبا کهنمویی اقدام****

چکیده :

زمینه و هدف: گردشگری سلامت (health tourism) از دیر باز وجود داشته که به مسافرت به منظور سلامتی یا درمان انواع بیماری‌ها اطلاق می‌شود. گردشگری درمانی و بهداشتی امروزه از رو به رشدترین بخش‌های صنعت گردشگری جهان به شمار می‌رود که باعث شده سازمان‌های دست‌اندرکار در کشورهای علاقه‌مند به توسعه گردشگری توجه خود را به این بخش از صنعت توریسم جلب و برای آن برنامه‌ریزی نماید. یکی از انواع گردشگری سلامت، توریسم با هدف درمان ناباروری می‌باشد که افراد با هدف درمان یا تکمیل درمان ناباروری خود به یک کشوری غیر از کشور خود می‌نمایند. هدف از این مقاله مروری و بررسی علل و انگیزه ایجاد این نوع گردشگری و بررسی راهکارهای ارتقاء صنعت سلامت در حوزه درمان ناباروری می‌باشد.

روش بررسی: مقاله فوق با هدف بررسی علل و انگیزه ایجاد این نوع صنعت توریسم (حوزه ناباروری) و بررسی راهکارهای ارتقاء صنعت گردشگری سلامت در حوزه درمان زوجین نابارور می‌باشد که برای رسیدن به این اهداف از سایت‌های معتبر علمی به روز دنیا استفاده و با دادن کلید واژه‌های health tourism, medical health, Reproductive tourism مقالات مورد جست و جو بررسی قرار گرفتند. تعداد ۲۴ مقاله که در رابطه مستقیم با این موضوع بودند و از سال ۲۰۰۶ تا سال ۲۰۱۱ در سایت‌های علمی ثبت شده بودند ترجمه و مورد بررسی قرار گرفتند. بعد از مطالعه مقالات مروری و تحقیقی فوق راهکارها و علل گسترش این نوع توریسم جمع‌بندی و در قسمت نتایج مقاله فوق آورده شد.

نتایج: نتایج بررسی مقالات نشان داد که از بین علل و انگیزه‌های صنعت توریسم ناباروری می‌توان به مناسب بودن عقاید و آداب زندگی در کشور میزبان، قیمت مناسب، کیفیت بالای ارائه خدمات، احترام به انتظارات مراجعین، طولانی بودن لیست انتظار درمان در کشور خود و ... اشاره نمود. در ضمن مناسب‌ترین راهکارها برای توسعه این صنعت می‌توان به تجهیز بیمارستان‌ها و مراکز درمان ناباروری و جذب نیروهای مجرب و متعهد و تهیه وب سایت برای مرکز و ... اشاره نموده که در اصل مقاله موجود است.

بحث و نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج و یافته‌های مورد بررسی کشور ایران استعداد بالقوه در امر ایجاد سرمایه‌گذاری در این شاخه از گردشگری سلامت را دارا می‌باشد و با همت و پشتکار و برنامه‌ریزی می‌توان در کشور ایران از این نوع گردشگری در جهت توسعه اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی کشور بهره برد.

واژه‌های کلیدی: گردشگری سلامت، گردشگری ناباروری.

نویسنده پاسخگو: فریده مصطفی زاده

Email: F.mostafazadeh@arums.ac.ir

* عضو هیأت علمی مامایی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل، دانشکده پرستاری و مامایی اردبیل

** کارشناس ارشد برنامه‌ریزی شهری

*** عضو هیأت علمی مامایی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

**** استادیار و عضو هیأت علمی زنان و مامایی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

زمینه و هدف

گردشگری سلامت و درمان (Health tourism) همیشه وجود داشته ولی تا قبل از قرن هجدهم اهمیت چندانی برای آن قایل نبودند. بر اساس تعریف سازمان بهداشت جهانی گردشگری (un-wto) یکی از اهدافی که می‌تواند گردشگر را به سفر تشویق نماید، مسافرت به منظور سلامتی یا درمان انواع بیماری‌ها است.^۱

گردشگری سلامت، نوعی از گردشگری است که به منظور حفظ، بهبود و حصول مجدد سلامت جسمی و روانی فرد به مدت بیش از ۲۴ ساعت و کم‌تر از یک سال صورت می‌گیرد.^۲ گردشگری درمانی و بهداشتی امروزه از رو به رشدترین بخش‌های صنعت گردشگری جهان به شمار می‌رود که باعث شده سازمان‌های دست‌اندرکار در کشورهای علاقمند به توسعه گردشگری توجه خود را به این بخش از صنعت توریسم جلب و برای آن برنامه‌ریزی نماید و هم‌زمان با ارائه خدمات درمانی اصلی در مرکز درمانی و دانشگاهی خود با ایجاد مراکز تفریحی و ارایه سرویس‌ها و امکانات در این نقاط، آن‌ها را به مقاصد گردشگری برای گردشگران تبدیل نمایند.^۳

کشورهای تایلند، سنگاپور، دبی، هلند، برزیل، آرژانتین، استرالیا و کانادا سرمایه‌گذاری زیادی در صنعت گردشگری سلامت انجام داده‌اند.^{۴-۶}

گردشگران زیادی با هدف درمان ارزان قیمت نسبت به کشوری که در آن ساکن هستند، دریافت درمان سریع و با کیفیت و گردشگری در حین درمان یا دوران نقاهت عازم کشورهایی غیر از کشور خود می‌شوند.^۷

در بین انواع گردشگری سلامت میتوان به توریسم با هدف درمان ناباروری اشاره نمود. توریسم باروری شامل افرادی می‌شود که با هدف درمان مشکل ناباروری خود به کشوری غیر از کشور خود عزیمت می‌کنند و در آن‌جا تحت درمان قرار می‌گیرند و در کشور میزبان زوجین مهمان از روش‌های نوین درمان ناباروری و اعمال جراحی به روز دنیا بهره می‌برند و بعد از انجام اقدامات درمانی و مراقبت موفق می‌شوند تا صاحب فرزندی سالم شوند.^۸

در این نوع توریسم زوجین یا به صورت افتخاری و انتخابی یا برای تکمیل درمان (اجباری) به کشوری غیر از کشور خود می‌روند.^۳ مقاله‌ای در کشور امارات متحده عربی نشان داده که در دو دهه اخیر زوجین زیادی با هدف درمان ناباروری خود به

این کشور عزیمت می‌کرده‌اند.^{۱۰}

مقاله‌ای دیگر در آمریکا نشان داده به‌علت گرانی و پرهزینه بودن و طولانی بودن مدت انتظار برای درمان زوجین تمایل دارند برای درمان یا ادامه درمان به کشورهای اروپایی، آمریکای جنوبی و آسیایی عزیمت نمایند.^۷

کشور ایران نیز با داشتن امکانات پزشکی، پرستاری، مامایی، آزمایشگاهی و... می‌تواند به‌عنوان یکی از قطب‌های گردشگری سلامت به‌ویژه در حوزه ناباروری تبدیل شود، به طوری که با سرمایه‌گذاری در امر گردشگری ناباروری می‌توان مشکلات تعدادی از زوجین نابارور کشورهای مجاور و همسایه را رفع و از نظر اقتصادی هم باعث توسعه کشور شد.

هدف از مقاله مروری فوق بررسی علل و انگیزه شکل‌گیری توریسم در زمینه ناباروری و ارایه راهکارهایی برای ارتقا گردشگری سلامت در حوزه درمان ناباروری می‌باشد.

روش بررسی

مقاله فوق با هدف بررسی علل و انگیزه ایجاد این نوع صنعت توریسم (حوزه ناباروری) و بررسی راهکارهای ارتقاء صنعت گردشگری سلامت در حوزه درمان زوجین نابارور می‌باشد که برای رسیدن به این اهداف از سایت‌های معتبر علمی به روز دنیا استفاده و با دادن کلیدواژه‌های Health tourism, medical health, Reproductive tourism مقالات مورد جست و جو بررسی قرار گرفتند. تعداد ۲۴ مقاله که در رابطه مستقیم با این موضوع بودند و از سال ۲۰۰۶ تا سال ۲۰۱۱ در سایت‌های علمی ثبت شده بودند ترجمه و مورد بررسی قرار گرفتند. بعد از مطالعه مقالات مروری و تحقیقی فوق راهکارها و علل گسترش این نوع توریسم جمع بندی و در قسمت نتایج مقاله فوق آورده شد.

نتایج بررسی مقالات منتشر شده نشان داد که دلایل و انگیزه‌های متعددی برای عزیمت زوجین نابارور به کشوری غیر از کشور خود دارد که این دلایل در جدول ۱ آورده شده است. هم‌چنین در مقالات مورد بررسی شرایط و راهکارهایی برای ایجاد و ارتقا مراکز گردشگری سلامت در حوزه ناباروری بیان شده بود که این امکانات و شرایط در کشورهای آسیای شرقی، اروپا، آمریکای جنوبی ایجاد و مورد بهره‌برداری قرار گرفته است که این شرایط و راهکارها در بیمارستان‌ها و مراکز دانشگاهی ایران نیز قابل اجرا می‌باشد. این شرایط شامل موارد

جدول - ۱: بررسی علل و انگیزه برای توربسم ناباروری در مقالات منتشر شده از سال ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۱

منابع	علل و انگیزه‌ها
۴-۳-۱۱-۱۲-۱۳	مناسب بودن عقاید مذهبی، اخلاقی و آداب زندگی جامعه میزبان با فرهنگ زوجین (محرمانه ماندن اطلاعات)
۱۳-۵-۲-۱	قیمت مناسب و کم قابل رقابت با کشور های منطقه
۱۱-۵-۴-۱	کیفیت بالای ارایه خدمات در کشور میزبان از جمع داشتن بیمارستان های مدرن و در دسترس بودن خدمات پزشکی، پرستاری و...
۹-۱۱-۳	شناخت و احترام به شیوه ی زندگی و انتظارات زوجین نابارور در کشور میزبان
۱۰-۵-۷	طولانی بودن لیست انتظار برای درمان در کشور خود زوجین نابارور
۷-۱۵-۱۴-۱۱	عدم هماهنگی بین تشخیص ها، درمان ها و مراقبت ها و عدم حصول نتیجه مناسب در کشور خود
۱۷-۱۶-۴	استفاده از جاذبه های توریستی و طبیعی کشور میزبان برای کنترل و
۱۸-۱۹-۱۷-۴	داشتن کادر پزشکی مجرب و قابل اطمینان و اعتماد در کشور میزبان
۱۲-۳-۲۰-۴	دسترسی آسان به مکان های ترانزیت و اقامت آسان در مراکز گردشگری و استفاده آسان در مراکز گردشگری و استفاده آسان از امکانات ارتباطی، بهداشتی، حقوقی، ویزا، گمرک و... برای گردشگری سلامت (بویژه در حوزه ناباروری)

زیر هستند. ۲۴ و ۲۳ و ۲۲ و ۱۲ و ۱۳ و ۱۴

خدمات در آن مرکز به تفکیک به زبان انگلیسی، فرانسوی و... (معرفی پزشکان، پرستاران، ماماها و... به تفکیک).

۸- ایجاد وب سایت به صورت online جهت ثبت نام زوجین و تعیین وقت برای مراجعه به مرکز و نیز ثبت سوابق زوجین درمان شده و مشاوره با پزشکان معالج و... طبق مقررات وب سایت گردشگری سلامت.

۹- معرفی آژانس های گردشگری طرف قرارداد با آن مرکز و اعلام مشخصات آن در فرم های مشخص برای استفاده زوجین تحت درمان و ارایه توضیحات و معرفی جاذبه های گردشگری آن منطقه.

۱۰- ایجاد یک صفحه نظر سنجی و نیز فرم شکایات و تعیین فرآیند آن در وب سایت مرکز.

بحث و نتیجه گیری

تاکنون گردشگری بیش تر از دیدگاه های اقتصادی مورد توجه افراد و پژوهشگران بوده است. در حال حاضر روشن شدن ابعاد گوناگون پدیده گردشگری رفته رفته توجه و به جانب مسایل فرهنگی، درمانی و اجتماعی آن معطوف می شود. در این مقاله بیش تر به جنبه گردشگری سلامت از دیدگاه درمان ناباروری پرداخته شده است که در صورت توسعه این نوع گردشگری کشور هم از نظر پزشکی هم از نظر اقتصادی و هم از نظر فرهنگی پیشرفت های خوبی خواهد داشت. نتایج و مرور مقالات در این مقاله نشان داده که از علل و انگیزه های مهم توسعه گردشگری ناباروری از دیدگاه زوجین تناسب عقاید مذهبی و آداب و رسوم آن ها با کشور میزبان می باشد که این امر در کشور اسلامی ایران یک امتیاز مناسب و موثر در جهت سرمایه گذاری و گسترش این نوع توربسم باشد. هم چنین با

۱- تاسیس و یا تجهیز یک بیمارستان که دارای بخش های مراقبت ویژه، آزمایشگاه ها، اتاق عمل ها و... با امکانات به روز دنیا باشد و با در نظر گرفتن شرایط جغرافیایی هر منطقه در یک مکان سهل الوصول از نظر رفت و آمد واقع شود (نقشه بیمارستان و نحوه دسترسی به مرکز در وب سایت مرکز گنجانده شده).

۲- جذب و استخدام پرسنل ماهر و مجرب در زمینه تشخیص، درمان و مراقبت از زوجین نابارور که بهتر است این افراد در رشته خود در بالاترین رتبه علمی باشند و مسلط به زبان انگلیسی باشند و از روش های درمانی و مراقبتی استاندارد بین المللی و منطقه ای به روز استفاده نمایند.

۳- جذب و استخدام چند نفر مترجم مسلط به زبان های روز دنیا برای راهنمایی زوجین در زمان پذیرش، بستری و سایر مراحل حضور زوجین در بیمارستان.

۴- ایجاد امکان ارتباطات بین المللی برای بیمار (تلفن و اینترنت و...).

۵- ایجاد داروخانه و سایر مراکز رفاهی درمانی در بیمارستان (آشپزخانه مجهز و...) و ثبت هزینه هر کدام به تفکیک.

۶- ایجاد سیستم ثبت الکترونیک اطلاعات پرونده ها و گزارش های پاراکلینیکی و... و تحویل خلاصه پرونده، طبق استانداردهای بین المللی به زبان انگلیسی به زوجین هنگام ترخیص.

۷- تهیه بروشورهایی به زبان های مختلف دنیا جهت معرفی خدمات قابل ارائه در آن مرکز ناباروری و تعیین هزینه

مثبت داد و علاوه بر بدست آوردن نتایج خوب درمانی، توسعه اقتصادی را نیز برای کشور ایران به ارمغان آورد.

تجهیز و ساختن مراکز ناباروری و جذب پرسنل مجرب می‌توان به انتظار این گردشگران حوزه سلامت به‌ویژه ناباروری پاسخ

Abstract:

Infertility treatment in the health status of tourism

Mostafa Zadeh F.,* draft Quran S., Asadzadeh MOnir F.,***
Kahnamouei Aghdam F.******

Introduction & Objective: Health tourism, tourism for therapeutic and medical purposes such as infertility for a time length of at least 24 hours up to a maximum of one year, though not a new phenomenon, is growingly attracting attentions in financial policies. In this article, we represent extract of 24 articles searched in the net from 2006 to 2011. According to them, health tourism is a growing field of tourism business and with proper policies, could be of practical and beneficial in our country.

Key Words: Health tourism, Fertility tourism

* *Lecture in Midwifery -Faculty member of midwifery, Ardabil Medical Sciences University - School of Nursing and Midwifery, Ardebil.* ** *Master of Urban Planning.* *** *Lecture in Midwifery -Faculty Member of Midwifery Medical Sciences.* **** *Assistant Professor of Gynecology and Obstetrics, Ardabil Medical Sciences University.*

References:

1. Forgione DA, Smith PC. Medical tourism and its impact on the US health care system. *JHealth Care Finance*. 2007 Fall;34(1):27-35.
2. York D.. Medical tourism: the trend toward outsourcing medical procedures to foreign countries. *J Contin Educ Health Prof*. 2008 Spring;28(2):99-102.
3. Jones CA, Keith LG. Medical tourism and reproductive outsourcing: the dawning of a new paradigm for healthcare. *Int J Fertil Womens Med*. 2006 Nov-Dec;51(6):251-5.
4. Pafford, Bennett . The Third Wave-Medical Tourism in the 21st Century. *Southern Medical Journal*. August 2009 - Volume 102 - Issue 8 - pp 810-813.
5. Laura Hopkins, Ronald Labonté, Vivien Runnels and Corinne Packer. Medical tourism today: What is the state of existing knowledge?. *Journal of Public Health Policy* 31, 185-198 (July 2010).
6. Turner L. Medical tourism" and the global marketplace in health services: U.S. patients, international hospitals, and the search for affordable health care. *nt J Health Serv*. 2010;40(3):443-67.
7. Crooks VA, Turner L, Snyder J, Johnston R, Kingsbury P. Promoting medical tourism to India: messages, images, and the marketing of international patient travel. *Soc Sci Med*. 2011 Mar;72(5):726-32. Epub 2011 Jan 26.
8. Nemie P, Kassim J. Cross-border issues in the development of medical tourism in Malaysia: legal challenges and opportunities. *J Law Med*. 2009 Aug;17(1):59-73.
9. Michael D. Horowitz, Jeffrey A. Rosensweig, Christopher A. Jones. Medical Tourism: Globalization of the Healthcare Marketplace. *MedGenMed*. 2007; 9(4): 33.
10. Marcia C. Inhorn, Pankaj Shrivastav, Globalization and Reproductive Tourism in the United Arab Emirates. *Asia Pac J Public Health*. 2010 Jul;22(3 Suppl):68S-74S.
11. Anne Donchin . Reproductive Tourism and the Quest for Global Gender Justice. *Bioethics*, Vol. 24, No. 7, pp. 323-332, September 2010.
12. Bovier PA. Medical tourism: a new kind of traveler?. *Rev Med Suisse*. 2008 May 14;4(157):1196, 1198-201.13-Guido Pennings. Legal harmonization and reproductive tourism in Europe. *Human Reproduction Volume*19, Issue12 Pp. 2689-2694.
13. Jeremy Snyder. Perceptions of the Ethics of Medical Tourism: Comparing Patient and Academic Perspectives. *Public Health Ethics*. 2011;10.1093:34-38.
14. Bergmann S. Fertility tourism: circumventive routes that enable access to reproductive technologies and substances. *Signs (Chic)*. 2011;36(2):280-88.
15. Elise smith, jason behrmann, carolina martin, bryn williams-jones. reproductive tourism in argentina: clinic accreditation and its implications for consumers, health professionals and policy makers. *Developing World Bioethics*. Volume 10, Issue 2, pages 59-69, August 2010.
16. http://lawoffice.mohme.gov.ir/laws/dedicated_law/laws. شرایط و ضوابط مراکز پزشکی پذیرای گردشگر سلامت. 2010
17. Marcia Inhorn. Globalization and Gametes: Reproductive Tourism, Islamic Bioethics, and Middle Eastern Modernity. *The Centre for Research in the Arts, Social Sciences and Humanities*. 2010.34(9):45-6
18. Gifford B, Park S, Anand S. Perceptions about the impact of global medical travel on poorer populations in India. *World Hosp Health Serv*. 2009;45(4):06-10.
19. Reed CM. Medical tourism. *Med Clin North Am*. 2008 Nov;92(6):1433-46, xi.
20. Hopkins L, Labonté R, Runnels V, Packer C. Medical tourism today: what is the state of existing knowledge?. *J Public Health Policy*. 2010 Jul;31(2):185-98.
21. Crozier GK, Baylis F. The ethical physician encounters international medical travel. *J Med Ethics*. 2010 May;36(5):297-301. Epub 2010 May 3.
22. Lunt N, Carrera P. Medical tourism: assessing the evidence on treatment abroad. *Maturitas*. 2010 May;66(1):27-32. Epub 2010 Feb 24.
23. Carrera P, Lunt N. A European perspective on medical tourism: the need for a knowledge base. *Int J Health Serv*. 2010;40(3):469-84.
24. Underwood HR, Makadon HJ. Medical tourism: game-changing innovation or passing fad? *Healthc Financ Manage*. 2010 Sep;64(9):112-4, 116, 118.